

Kisjankó Bori Emlékház

Mezőkövesd

 MEZŐKÖVESD – MATYÓFÖLD FŐVÁROSA Matyóföldet Tard, Szentistván és Mezőkövesd alkotja. Utóbbi, mintegy 17 ezer lakosú város a Bükkalja és az Alföld találkozásánál fekszik. A tájegység fővárosaként is számon tartott településről az első írásos emlékek a XIII. században keletkeztek, Mátyás királytól pedig 1464-ben kapott pecsétet és mezővárosi rangot.

 MEZŐKÖVESD – THE CAPITAL OF MATYÓ LAND Matyó Land is made up of the towns of Tard, Szentistván és Mezőkövesd. The latter of these towns has 17,000 inhabitants and is found where the lowlands of the Bükk Hills and the Great Plain meet. The first written records of this settlement, which is also considered the capital of the region, are from the 13th century, and it received a signet and the rank of country town from King Matthias in 1464.

 MEZŐKÖVESD – DIE HAUPTSTADT VON MATYÓLAND Matyóland besteht aus Szentistván, Tard und Mezőkövesd. Die letzterwähnte, über 17 tausend Einwohner verfügende Stadt liegt bei dem Treffpunkt der Tiefebene und der Füße des Gebirges Bükk. Die ersten schriftlichen Erwähnungen dieser Siedlung, die die Hauptstadt des Gebietes genannt werden kann, stammen aus dem XIII. Jahrhundert, Stempel und Rang der Landstadt bekam sie im Jahre 1464 vom König Matthias.

 MEZŐKÖVESD – STOLICA ZIEMI MATYÓ ZIEMIA Matyó utworzona jest z miast Tardu, Szentistvanu i Mezkovezdu. To ostatnie miasto ma 17000 mieszkancow i założone zostało w miejscu gdzie spotykają się wzgórze Bükk i Wielka Równina. Pierwsze zapisy tej osady, uważanej także za stolicę regionu sięgają trzynastego wieku. Miasto otrzymało sygnet i rangę miasta krajowego od króla Matthiasa w roku 1464.

 MEZŐKÖVESD – HLAVNÉ MESTO MAŤOVskej ZEME (MATYÓFÖLD) Maťovskú zem tvoria obce Tard, Szentistván a mesto Mezőkövesd. Mezőkövesd je mestom so 17 tisíc obyvateľmi, ktoré sa nachádza na rázcestí Veľkej Maďarskej Nížiny a oblasti pod Bukovými horami. Prvé písomné zmienky mesta, považovaného za hlavné mesto oblasti, pochádzajú z XIII. storočia a od kráľa Mateja dostalo mesto v roku 1464 pečiatku a štatút poľnohospodárskeho mesta.

 TELEPÜLÉS ÉS NÉPI ÉPÍTKEZÉS Mezőkövesd központjában még ma is látható a régi településszerkezet: keskeny, zezugos utcák, kicsi házak apró udvarral. A városközponttól kifelé haladva az utcák egyre szélesebbek, a telkek tágasak, a házak nagyobbak, szebben díszítettek, mint a város belsejében állók. Ennek oka, hogy egykor minden kövesdi gazdának két telke volt: egy a város központjában, amelyen a háza állt, egy másik pedig kijebb, melyen csak az istálló (ún. ól), esetleg egyéb tárolóépítmény kapott helyet.

 SETTLEMENT AND FOLK ARCHITECTURE The settlement structure with narrow and switchback roads, small houses and tiny courtyards can still be found in the center of Mezőkövesd. As one goes out of the town, the streets start to be wider, the parcels of land more spacious, and the houses are larger with more beautiful decorations than those in the city. This can be explained by the fact that in old times each farmer of Mezőkövesd had two plots: one was in the city with their dwelling and the other, which was called "ólas kert," (garden pens) was located farther from the city center with a stable and perhaps other storage buildings.

 SIEDLUNG UND VOLKSBAU Im Zentrum von Mezőkövesd (in Hadas) kann man noch heute die Ortsstruktur von 1900 sehen, als die Straßen schmal, verwinkelt, die Häuser klein, ihr Hof winzig war. Wenn wir weiter rausgehen, sind die Straßen breiter, die Grundstücke weit, die alten Häuser größer, schöner geziert als die im Zentrum der Stadt. Die Erklärung dafür ist, dass einst alle Landwirte zwei Grundstücke hatten: eins im Stadtzentrum, wo das Haus stand, ein anderes weiter draußen, im sogenannten Stallgarten, wo nur der Stall, vielleicht noch eine andere Speicherkammer stand.

Hadas városrész – utcárészlet

Hadas city district – street section

Stadteil Hadas – Straßenteil

Dzielnica miasta Hadas

Štvrť mesta Hadas – detail z ulice

OSADA I ARCHITEKTURA FOLKLORU Konstrukcja osady z wąskimi, krętymi uliczkami można wciąż znaleźć w centrum Mezokovesdu. Idąc dalej miastem, ulice zaczynają być szersze, nieruchomości bardziej przestronne, a domy mieszkalne większe, piękniej udekorowane niż te w mieście. Może to tłumaczyć fakt, iż w dawnych czasach każdy farmer Mezokovesdu miał dwie działki: jedna znajdowała się w mieście z jego mieszkaniem, a druga, zwana „ólas kert” (zagroda ogrodowa), umiejscowiona była dalej od centrum miasta ze stacją i być może innymi składowymi budynkami.

A városközpont ma is őrzi a korabeli településszerkezetet/The city center still reflect the town-structure of the era to this day/Das Stadtzentrum zeigt auch heute die ehemalige Siedlungsstruktur/ Centrum miasta wciąż odzwierciedla jego dawny układ od początku aż po dziś dzień/Centrum mesta ešte aj dnes stráži niekdajšiu štruktúru obce

OBEC A LUDOVÉ STAVEBNÍCTVO V centre mesta Mezökövesd ešte aj dnes môžeme vidieť starú štruktúru obce: ulice sú veľmi úzke, domy sú malé a ich dvor je tiež maličký. Smerom von z centra mesta pozemky sú širšie, domy sú väčšie a krajšie vyzdobené ako tie, ktoré stáli v centre mesta. Dôvodom toho je, že každý hospodár z Mezökövesd mal vtedy dva pozemky: jeden v centre mesta, na ktorom stál jeho dom a jeden na okraji mesta, kde mala svoje miesto maštal' a skladovacia miestnosť, v takzvanej maštalnej záhrade.

 A belső telkek túl kicsik voltak istálló építésére és a takarmány raktározására, erre a várost körülvevő, úgynevezett ólas kertek szolgáltak. Itt tartották a jószágokat, s mivel ezekre állandóan ügyelni kellett, ez lett a férfiak tartózkodóhelye, az ólba asszonynak nem is illett belépni. Így alakult ki az a sajátos életforma, hogy a lakóházban szinte kizárólag csak az asszonyok és gyermekek tartózkodtak, a férfiak pedig az ólakban: ott is aludtak, mindössze a főétkezésekre jártak haza a házba. Az 1880-as évek végén Mezőkövesd társadalmának egyik meghatározó rétege a mezőgazdasági idénymunkás, a summás volt, akik áprilistól októberig az ország különböző vidékein dolgoztak.

 The inner plots were too little to build a stable on them or to store fodder; the garden pens surrounding the city served this purpose. They raised the farm animals here and, as constant guarding was needed, it became the place where the men often spent a lot of time, it was considered improper for women to even enter the garden pens. A specialized lifestyle consequently arose, where only the women and children lived in the city dwelling and the men lived at the garden pens, even sleeping there, and only returning home for the main meal of the day. At the end of the 1880s, one of the defining layers of Mezőkövesd society were the seasonal workers, the "summás," who worked in differing country locations around the monarchy from April until October.

 Die inneren Grundbesitze waren zu klein für den Bau eines Stalls und für die Lagerung der Futtermittel. Dazu dienten die Stallgärten, die die Stadt umgeben haben, wo das einzige Gebäude fast nur der Stall war. Hier hat man das Vieh gezüchtet und da man auf die ständig aufpassen musste, bildete sich die spezielle Lebensform aus: im Wohnhaus wohnten fast ausschließlich nur die Frauen und die Kinder, die Männer wohnten in den Ställen, sie haben auch dort geschlafen, sie sind nur für die Hauptmahlzeiten ins große Haus gegangen. Die Frauen sollten nicht in den Stall gehen, das war der Aufenthaltsort der Männer. Am Ende der 1880-er Jahre bildeten die Einlieger, die von April bis Oktober auf den verschiedenen Gebieten des Landes gearbeitet haben, eine der bedeutendsten Schichten der Gesellschaft von Mezőkövesd.

**Kisjankó Bori a háza előtt 1943-ban/Bori Kisjankó in front of her house in 1943/
Im Jahre 1943 vor dem Haus von Bori Kisjankó/Bori Kisjankó przed jej domem w 1943 roku/
Kisjankó Bori pred jej domom v roku 1943**

 Działki śródmiejskie były zbyt małe aby wybudować na nich stajnie czy spichlerze, zagrody okołomiejskie służyły właśnie w tym celu. Tutaj hodowano zwierzęta i jako że ciągle doglądanie dobytku było konieczne, mężczyźni spędzali tutaj mnóstwo czasu. Było uważane za niestosowne dla kobiet aby chociaż wejść do zagrody. Specyficzny styl życia konsekwentnie się rozwijał, gdzie tylko kobiety i dzieci żyli w budynkach miejskich, mężczyźni natomiast zamieszkiwali zagrody ogrodowe, tam śpijąc, wracając jedynie na główny posiłek dnia. Na końcu lat osiemdziesiątych osiemnastego wieku określeniem jednej z warstw społeczeństwa Mezőkövesdu dla sezonowych pracowników było „summas”. Pracowali oni w różnych plenerach wokół królestwa od kwietnia do października.

 Vnútorne pozemky boli príliš malé na postavenie maštale, ako aj na uskladnenie krmiva. Na to slúžili maštálne záhrady obklopujúce mesto, ktorých jedinou stavbou bola maštaľ, tzv. chliev. Tu sa chovali zvieratá a keďže na ne bolo potrebné neustále dávať pozor, bolo to hlavné pôsobisko mužov. Kvôli tomu vznikol špeciálny životný štýl, kedy sa v obytnom dome nenachádzal skoro nikto, iba ženy a deti a muži bývali v maštaliach a chodili domov iba na hlavné jedlá. Do maštale sa ženám neslušilo vstúpiť, bolo to pôsobisko mužov. Na konci rokov 1880 boli určujúcou vrstvou spoločenstva v meste Mezőkövesd sezónni pracovníci (tzv. „summási”), ktorí od apríla do októbra pracovali v rôznych častiach štátu.

**Kisjankó Bori,
a százrósás rajzolóasszony**

Bori Kisjankó, the drawing
woman with a hundred roses

Bori Kisjankó,
die hundertrosige Zeichnerin

Bori Kisjankó,
kobieta malująca sto róż

Kisjankó Bori,
kreslička sto ruží

 A MATYÓ HÍMZÉS A mai mezőkövési hímezés egyik jellegzetes őse a szűchímezés. A rövid, bárányszőr felső ruhadarab, a kuzsu (női) és a suba (férfi) gazdagon hímezett öltözete volt a kövesdieknek.

 THE MATYÓ EMBROIDERY One of the characteristic ancestors of today's Mezőkövesd embroidery is leather embroidery. The upper-body garment made of sheep's leather, called "kuzsu" for women and "ködmön" for men, was a very richly embroidered garment for the people of Mezőkövesd.

 DIE MATYÓ-STICKEREI Der Vorfahr der heutigen Mezőkövesder Stickerei war die Kürschner-Stickerei. Das breite obere Gewand aus Leder mit gekräuseltem Unterteil, die „kuzsu“ (für Frauen) und der „suba“ (für Männer) war auch bei den Kövesder ein beliebtes Kleidungsstück.

 HAFT MATYÓ Jednym z charakterystycznych przodków dzisiejszego Mezőkövesdowego haftu jest haft skórzany. Górna część garderoby wykonana z owczej skóry zwana „kuzsu“ dla kobiet i „kodmon“ dla mężczyzn, była bogato zdobionym strojem dla ludzi z Mezőkövesd.

 VÝŠIVKA „MATYÓ“ (MAŤO) Ozajstným predkom výšivky Mezőkövesd je výšivka kožušníkov. Kožená horná látka s vlnenou spodnou časťou, tzv. kuzsu (ženský) a tzv. ködmön (mužský) bola obľúbeným oblečením aj obyvateľov Mezőkövesd. Na bundu mali iba bohatší obyvatelia, „ködmön“ a „kuzsu“ si však vedel zohnať skoro každý.

Matyó népviselet/Matyó folk dress/Matyó Volkstracht/
Suknia ludowa Matyó/Matovský kroj

 Az egyik híres szűcsmester Nagy János (1827–1887) volt, akit ragadványnevén inkább Kis Jankónak ismertek, alacsony termete miatt. Lánya, Bori is (a híres népművész édesanyja) a műhelyben tevékenykedett, aki a kuzsukon alkalmazott színes mintákat saját használati tárgyaira is ráhímezte, s ezek nagy sikert arattak. Kérték az asszonyok, „rajzoljon” nekik is, így rövid idő alatt híres előrajzoló, íróasszony lett. A mezőkövesdi hímzés és viselet 1896-ban a Milleniumi Kiállításon óriási sikert aratott, ekkortól számíthatjuk virágkorát. Ezen korszak egyik leghíresebb rajzóasszonya Kisjankó Bori (Gáspár Mártonné, leánykori nevén Molnár Borbála, 1876–1954), aki édesanyja munkáját folytatta. Kivételes rajz tehetségével tűnt ki a többi íróasszony közül, és mindenki másnál gazdagabb motívumkinccsel alkotott.

Jellegzetes kövesdi viselet, a kuzsu

Characteristic Mezőkövesd dress, the kuzsu

Charakteristische Tracht
von Mezőkövesd: „kuzsu“

Charakterystyczna
suknia Mezőkövesd, Kuzsu

Charakteristický kroj z
Mezőkövesd, tzv. „kuzsu“

 One of the famous leather-making masters was János Nagy, who lived between 1827 and 1887, and was also known by the nickname “Kisjankó,” because of his short stature. His daughter Bori (the mother of a famous folk artist) worked in the shop and embroidered the colorful patterns which were used on the ‘kuzsus’ on her everyday items and these became very popular. Others asked her to “draw” such patterns for them and, within a short period of time, she became a famous drawer, or scribe. The embroidery and attire of Mezőkövesd became a huge success at the 1896 Millennium Exhibition, and from this point on is considered to be its golden age. The most famous embroiderer or ‘scribe’ of this era was Mrs. Márton Gáspár, born as Borbála Molnár, and also known as “Kisjankó Bori” (1876-1954), who continued the works of her mother. She had an amazing talent for drawing, she stood out among the other scribe women, and she created the richest motifs.

 Ein berühmter Kuzsu-Nähmeister war János Nagy, der 1827 - 1887 gelebt hat, man hat ihn aber wegen seiner kleinen Gestalt nur als Kleiner Jankó gekannt. Seine Tochter Bori (die Mutter der berühmten Volkskünstlerin) war in der Werkstatt tätig. Sie hat ihre bunten Stickereien von „kuzsu“ auch auf ihre eigenen Gegenstände gestickt, und die hatten bei den Nachbarn großen Erfolg. Man hat sie gebeten, dass sie auch für die „zeichnet“, und nach kurzer Zeit wurde sie eine bekannte Vormalerin. Die Stickerei aus Mezőkövesd hatte auf der Millennium-Ausstellung 1896 großen Erfolg, von da kann man ihre Blütezeit rechnen. Eine der bekanntesten Stickerinnen aus dem Zeitalter war Frau Gáspárné Márton, geborene Borbála Molnár, bekannt als Bori Kisjankó (1876 - 1954), die die Arbeit ihrer Mutter fortgesetzt hat. Sie unterscheidet sich von den anderen Stickerinnen durch ihre besondere Begabung im Zeichnen. Sie hat mit einem Motivschatz gearbeitet, der größer war als der von allen anderen.

**Az emlékházban látható a
Kisjankó Bori
által tervezett minta**

Pattern designed by Bori Kisjankó
displayed in the memorial house

Das im Gedenkhaus schaubare
von Bori Kisjankó
konstruierte Zeichen

Wzór namalowany przez
Bori Kisjankó odtworzony w
pamiętkowym domu

V pamätnom dome možno uvidieť
vzor navrhnutý Kisjankó Bori

A ház nemcsak híres szülöttének állít emléket, hanem izelítőt kaphatunk az egykori életkörülményekből. /The house doesn't only serve the memory of the famous person born here, we can also get a sense of the living conditions of the era. / Das Haus erinnert uns nicht nur an seine ehemalige berühmte Bewohnerin, sondern wir haben auch einen Vorgeschmack der ehemaligen Lebensumstände. / Domek nie slúžy jedynie pamäti slávnej osoby v nim urodzonej ale takže przywołuje atmosferę życia codziennego przeszłych czasów. / Okrem toho, že je dom pamiatkou slávnej rodáčky, ukazuje aj niekdajšie životné podmienky.

Jednym ze sławnych kuśnierzy był János Nagy, który żył w latach 1827 i 1887 i znany był także jako „Kisjanko” z powodu niskiego wzrostu. Jego córka, Bori (matka znanej artystki folkloru) pracowała w sklepie i haftowała kolorowe wzory które używane były na kuzsu i znajdowały się na przedmiotach codziennego użytku, stając się bardzo popularnymi. Inni prosili ją o rysowanie takich wzorów i w krótkim czasie stała się znaną rysowniczką i kreślarką. Hafty i stroje Mezőkövesdu stały się wielkim sukcesem na wystawie tysiąclecia 1896 roku i z tego powodu, rok ten uważany jest za złoty wiek. Najbardziej znaną hafciarką czy też kreślarką w tamtym czasie była pani Márta Gaspar, urodzona jako Borbála Molnár, a także znana jako „Kisjanko Bori” (1876-1954), która kontynuowała pracę swojej matki. Miała wspaniały talent rysowniczy. Wyróżniała się wśród innych kreślących kobiet i tworzyła najbogatsze wzory.

Slávnym majstrom, ktorý šil oblečenie „kuzsu“ bol János Nagy, ktorý žil od roku 1827 do 1887, väčšinou ho všetci poznali pod jeho prezývku – volali ho Malý Janko, kvôli jeho nízkej postave. Jeho dcéra Bori (matka slávneho ľudového umelca) tiež pracovala v dielni a farebné výšivky, ktoré využívala pri oblečení „kuzsu“ si našla aj na svoje spotrebné predmety, ktoré mali veľký úspech v okruhu jej susedov. Prosili ju, aby aj im niečo „nakreslila“ a za krátku dobu sa stala veľmi slávnou. Výšivka oblasti Mezőkövesd mala obrovský úspech na Millenárskej Výstave v roku 1896, to bol začiatok jej zlatej éry. Najslávnejšou výšivkárkou tohto obdobia, ktorá pokračovala v práci svojej matky bola Gáspár Mártonné, rodená Molnár Borbála, ktorá bola známa ako Kisjankó Bori (1876-1954). Svojím výnimočným talentom vynikala medzi ostatnými ženami a vytvorila najväčší počet motívov.

A KISJANKÓ BORI EMLÉKHÁZ A Kisjankó Bori szülőháza emléket állít a Népművészet Mestere díjjal is elismert, kivételes tehetségű népművésznek és vele együtt sok-sok ügyes kezű matyó mintarajzolónak. A ház és berendezése híven tükrözi azt az életet, melyből a szebbnél szebb virágok „kisarjadtak”, valamint azt, hogy e mögött a szépség és ragyogás mögött milyen szegénység és mennyi nélkülözés húzódott meg. A Hadas városrész szívében lévő épület, mely 1974-től kiállítóhelyként működik, máig őrzi a hajdani népi építészet jellegzetes háromosztatú elrendezését és lakáskultúráját. Belépve az úgynevezett pitvarba, a konyha előterébe jutunk, melynek falát festett tányérok díszítik.

KISJANKÓ BORI MEMORIAL HOUSE Kisjankó Bori's birth house commemorates the exceptionally talented folk artists, who are also recognized by the Master of Folk Art award, and for many other dexterous Matyó pattern designers. The house and its fittings paint a true picture of the life from which ever-more beautiful flowers bloomed, and also that behind the beauty and luster there was a lot of poverty and struggle. The building, in the middle of the Hadas area, which has been operating as an exhibition space since 1974, still has the characteristic vernacular folk architecture trigeminal arrangement and apartment culture. Entering the so-called atrium, we arrive to the kitchen lobby, where the walls are decorated with painted plates.

DAS BORI KISJANKÓ GEDENKHAUS Das Geburtshaus von Bori Kisjankó setzt der Stickerin, der ausnahmsweise begabten Volkskünstlerin, deren Talent durch den Preis „Meister der Volkskunst“ anerkannt wurde und zahlreichen handwertigen Matyó Stickerinnen ein Denkmal. Das Haus und dessen Einrichtung malen treulich das Leben ab, woraus die immer schöneren Blumen „aufließen“ und sie zeigen auch, wie große Armut und Hilfsbedürftigkeit hinter dieser Schönheit und Glanz stecken. Das im Herzen des Stadtteiles Hadas stehende Gebäude, das seit 1974 als Ausstellungsort funktioniert, bewahrt die Wohnungskultur und charakteristische dreiteilige Aufteilung der Volksbautechnik. . Das Haus betretend kommen wir in den sogenannten „pitár“, in den Vorraum der Küche, deren Wände mit gezierten Tellern geschmückt sind.

DOMEK PAMIĘCI KISJANKÓ BORI Dom rodzinny Kisjanko Bori jest czczony pamięcią szczególnie przez utalentowanych folklorowych artystów, którzy są uważani za Mistrzów Sztuki Folkloru, a także przez wielu uzdolnionych projektantów wzorów Matjo. Dom i jego umeblowanie ukazują prawdziwy obraz życia, z którego wiecznie piękne kwiaty rozkwiły, lecz poza pięknem i blaskiem było tam mnóstwo biedy i zmagania. Budynek w środku obszaru Hadas, który był użytkowany jako miejsce wystaw od roku 1974, nadal posiada charakterystyczną miejscową architekturę, trojdzielny plan oraz kulturę mieszkania. Wchodząc do tak zwanego atrium, docieramy do kuchennego lobby, ściany udekorowana są malowanymi talerzami.

A konyhát szép, boltíves fal osztja két részre

The kitchen is divided into two sections by a beautiful arched wall

Die Küche wird mit einer schönen Bogenwand in zwei Teile geteilt

Kuchnia podzielona jest na dwie części piękną, łukowatą ścianą

Kuchyňu rozdeľuje pekna oblúková stena

PAMÄTNÝ DOM KISJANKÓ BORI Rodný dom Kisjankó Bori je pamiatkou talentovanej ľudovej umelkyne, ktorá dostala aj ocenenie „Majsterka ľudového umenia“ a tiež mnohých šikovných maľovských vyšívачov vzorov. Dom a jeho zariadenie do bodky odzrkadľujú život, z ktorého „vykvitli“ krásne a ešte krajšie kvetiny, ale aj skutočnosť kolko chudoby a biedy sa skrývalo za touto krásou. Budova, nachádzajúca sa v srdci mestskej časti, ktorá od roku 1974 funguje ako výstavné miesto, dodnes stráži niekdajšie charakteristické trojdielne usporiadanie a bytovú kultúru. Cez vchodový vstup („pitvaru“) sa dostaneme do predsiene kuchyne, ktorej stena je vyzdobená malovanými taniernami.

 KONYHA A konyhában, a kemence szája előtt padka volt, melyen egykor nyílt tűzön főztek. A konyha különleges része volt a helyiség felét elfoglaló szabadkérmény, melynek nyílását füstölésre használták (benné füstölőrudak lógtak).

A falak mentén a vizeslócán a főzéshez, illetve a mindennapok során használt edények sorakoznak.

 THE KITCHEN In the kitchen there was an angle nook in front of the cooking furnace, where they once cooked over an open fire. A special part of the kitchen was the free chimney, which took away half of the room, its opening was used for smoking (joss sticks hung in it). Next to the walls, on the 'water bench' (the so-called "vizeslóca") they kept all the pots for cooking and the every-day tableware.

 KÜCHE In der Küche befindet sich vor dem Ofen die Ofenbank, auf der einst bei offenem Feuer gekocht wurde. Besonderer Teil der Küche war der – die Hälfte des Raums ausfüllende – freie Kamin, deren Mund für Räuchern verwendet wurde (in dieser hingen Wiemen). Entlang der Wände auf der Küchenbank reiht sich das Geschirr, was man zum alltäglichen Kochen verwendet hat.

 KUCHNIA W kuchni znajdował się kącik na przeciw kominka, gdzie gotowano na otwartym ogniu. Specjalną częścią kuchni był otwarty komin, który zabierał przestrzeń połowy pokoju. Otwierany był do palenia (w środku wisiła laseczka kadzidła). Przy ścianie, na wodnej ławce (zwanej vizeslóca) trzymano garnki i zastawę stołową codziennego użytku.

 KUCHYŇA V kuchyni sa pred pecou nachádza lávka, na ktorej niekedy varili pri otvorenom ohni. Špeciálnou časťou kuchyne je voľný komín, ktorý obsadil polovicu miestnosti a otvor ktorého využívali na údenie (nachádzali sa v ňom údiace rúry). Popri stene sa na tzv. „Vodovej lavici“ nachádzali nádoby, ktoré sa využívali na každodenné varenie.

← A konyha nagy részét elfoglalja a kemence/

The oven occupies most of the kitchen/Einen großen Teil der Küche füllt der Ofen aus/

Piec zajmuje większą część kuchni/Väčšinu kuchyne obsadila pec

SZOBA Az ajtó mellett a búbos kemence látható, a rongyszőnyeggel letakart padkával, ezen találjuk az ülsiket is, melybe a még állni nem tudó gyerekeket ültették. Az ágyon, a sokszor mennyezetig feltornyozott pipi ágynemű a gazdagságot szimbolizálta, soha nem használták. A párnákat és a dunyhát egy léckeret tartotta, amely alatt volt kialakítva a fekhely, az úgynevezett bebúvó. A falakon egymást érik a matyók erős katolikus vallását tükröző rezes szentképek, közöttük festett porcelán rózsás cintányérok, a mestergerendát pedig bögresor díszíti.

THE ROOM Next to the door you can see the old-fashioned beehive oven with an angle nook which was covered with an old carpet, here is where we can find the sitter, which they used to put babies who were still unable to walk in. On the bed, the 'pipi' bed sheets represented wealth, which was sometimes stored all the way up until the ceiling, and was never used. The pillows and the feather-bedding was supported by a slat frame, and underneath there was the berth, which they called the 'hidey place'. On the walls you can see holy pictures made of brass, which reflected the strong Catholic religion of the Matyó people, between the pictures there are painted porcelain cymbals with roses on them and the rafters are decorated with a line of mugs.

ZIMMER Neben der Tür steht der Bauernofen, darum herum die mit Fleckmatte bedeckte Ofenbank, darauf finden wir auch das Sitzchen „ülsik“, wohin das Kind gesetzt wurde, das noch nicht gehen konnte. Im Bett ist ein sog. „pipi“ Bettzeug. Dieses Bettzeug symbolisierte den Reichtum und wurde nie gebraucht. Bei dem Einschlupfbett hat ein Leistenrahmen die Kissen und das Federbett gehalten und darunter war ein sehr niedriger Platz, wohin man einschlepfen konnte zum Schlafen. An den Wänden reihen sich die Heiligenbild-Öldrucke. Wie die Bilder, mussten die darunter aufgehängten Hartton-Teller auch dicht aneinander hängen. Den Hauptbalken schmückt eine Tassenreihe.

POKÓJ OBOK DRZWI Można tutaj zauważyć starodawny piec z przestrzenią, przykrytą dywanem. Spotkać można tam było nianię. Kładzion tam dzieci nie mogące jeszcze chodzić. Na łóżku znajdowała się pościel „pipi” oznaczająca bogactwo, składowana była aż do wysokości sufitu, nie będąc nigdy używaną. Poduszki i reszta pościeli składowana była w listwowej ramie, a pod spodem znajdowała się kuszетка zwana „miejsce ukrycia”. Na ścianach można zobaczyć obrazki świętych zrobione z mosiądzu, które odzwierciedlają silną religijność ludzi Matyó, pomiędzy obrazkami są malowane, porcelanowe cymbały z różami oraz krokwie udekorowane konturami kubków.

IZBA Pri dverách sa nachádzala pec s lávkou, ktorá bola zakrytá kobercom. Nájdem tu aj tzv. „ülcsi”, do ktorého posadili ešte nechodiace deti. Na posteli sa nachádza postelňa bielizeň „pipi”, ktorá je umiestnená až celkom po strop, symbolizovala hospodárstvo a nikdy sa nevyužívala. Vankúše a periny držia rámy lavy, pod ktorými bolo vytvorené lôžko, tzv. „bebúvó”. Na stenách visia usporiadané vedľa seba medené obrazy svätých, ktoré odzrkadľujú ich silné katolícke náboženstvo a medzi nimi sú malované porcelánové cínové tanier s maľovanou ružou, hlavný trám bol vyzdobený hrnčkami.

Különleges fekhely, a bebúvós ágy

An extraordinary resting-place, the crawl-in bed

Besonderer Schlafplatz: Schlupfbett

Nadzwyczajne miejsce odpoczynku, wysuwane łóżko

Specjalne łóżko, postel', do której je potrzebne vliezť – „bebúvó”

A hozomány díszes darabja a tulipános láda

An ornamental piece of the
dowry, the tulip case

Reich verziertes Stück des
Ehegutes ist die Tulpentruhe

Zdobna czesc posagu,
tulipanova skrzynia

Prekrásnym kusom vena je debna
s maľovanými tulipánmi

 KAMRA A komrát soha nem fűtötték, hiszen itt tárolták a terményeket és az élelmiszereket. Itt kapott helyet a fiatal menyecske, valamint hozománya: az ág, a festett tulipános láda és a kaszli (fiókos komód) is, mivel amíg az anyósa élt, saját bútorait nem vihette a szobába. Az itt látható ág már az 1920-as évek jellegzetes bútordarabja volt. Szintén a kamrában találjuk meg azokat a munkaeszközöket, melyeket a mindennapi élet során használtak a matyók.

 PANTRY They never heated the pantry, since they stored produce and other food here. This is where the young bride stayed with her belongings: the bed, the chest painted with tulips and the commode (called 'kaszli'), and as long as her mother-in-law was still alive, she couldn't bring her own furniture into the room. The bed that you can see here was already characteristic piece of furniture in the 1920's. We can also find here the equipment that the Matyó people used in their everyday lives.

 KAMMER Die Kammer wurde nie geheizt, denn hier lagerte man die Früchte und Lebensmittel. Hier bekam die Mitgift der jungen Frau einen Platz, das Bett und die Kommode mit Schubladen. Dies musste so lange da stehen, bis ihre Schwiegermutter gelebt hat. Dem natürlichen Zustand entsprechend finden wir in der Kammer ein Bett, was neuer ist, als das im Zimmer, das ist in den 20-er Jahren in Mode gekommen, das Bettzeug entspricht auch dem Zeitalter. Die Werkzeuge, die die Leute jeden Tag verwendet haben, sind auch hier zu finden.

Munkaeszközök sorakoznak a kamrában

Work tools lined up in the shed

Arbeitswerkzeuge in der Kammer

Narzędzia pracy ułożone w szopie

V komore sa nachádzajú pracovné náradie

SPIŻARNIA Składując

jedzenie i inne produkty nigdy nie podgrzewano spiżarni. To miejsce przechowywania posagu panny młodej: łóżko, skrzynia malowana tulipanami i komoda zwana kaszli pozostawały tak długo jak jej matka żyła, nie mogąc nic przenieść do swojego pokoju. Łóżko, które tutaj widzicie było wówczas charakterystycznym meblem w 1920 roku. Możemy również zobaczyć wyposażenie, którego mieszkańcy Maty używali w ich życiu codziennym.

 KOMORA Komora nebola nikdy vykúrená, skladovali sa tu potraviny a úrodu. Bola tiež miestom mladej ženy a jej vena: posteľ, debna s maľovanými tulipánmi a tzv. „kaszli“ (komoda so zásuvkami), kým žila jej svokra nemohla odnieť svoje veci do izby. Nachádzajúca sa tu posteľ je charakteristická pre nábytok rokov 1920. V komore nájdeme aj pracovné náradie, ktoré „Maťovci“ využívali pri každodennom živote.

Forrás/Based on the work of/Quelle/Na podstawie pracy/Zdroj: Balassa M. Iván

Kisjankó Bori Emlékház

3400 Mezőkövesd, Kisjankó Bori utca 22. | Tel.: +36 49/312-759

 Nyitva tartás: Januártól márciusig: péntektől vasárnapig 10–14 óráig. Áprilistól júniusig és szeptembertől októberig: keddtől vasárnapig 10–16 óráig. Júliustól augusztusig: keddtől vasárnapig 10–18 óráig. Novembertől decemberig: keddtől szombatisig 10–14 óráig. Csoporthoz bejelentkezésre egyéb időpontban is.

 Visiting hours: From January to March: from Friday to Sunday, 10 am – 2 pm. From April to June and September to October: from Tuesday to Sunday, 10 am – 4 pm. From July to August: from Tuesday to Sunday, 10 am – 6 pm. From November to December: Tuesday to Saturday, 10 am – 2 pm. For groups by appointment at other times as well.

 Öffnungszeiten: Januar-März: Freitag-Sonntag 10.00-14.00 Uhr. April-Juni und September-Oktober: Dienstag-Sonntag 10.00-16.00 Uhr. Juli-August: Dienstag-Sonntag 10.00-18.00 Uhr. November-Dezember: Dienstag-Samstag 10.00-14.00. Weitere Termine für Gruppen nach Voranmeldung.

 Godziny zwiedzania: Od Stycznia do Marca: od Piątku do Niedzieli: 10 – 14. Od Kwietnia do Czerwca oraz Wrzesień i Październik od Wtorku do Niedzieli: 10 – 16. Od Lipca do Sierpnia: od Wtorku do Niedzieli: 10 – 18. Od Listopada do Grudnia: od Wtorku do Soboty: 10 – 14. Zaaranżowane zewidzanie dla grup także poza godzinami otwarcia.

 Otváracia doba: Január - Marec: od piatku do nedele: 10-14 hodina. Apríl - Júl a September - Október: od utorka do nedele: 10-16 hodina. Júl - August: od utorka do nedele: 10-18 hodina. November - December: od utorka do soboty: 10-14 hodina. Pre skupiny sú možné na základe osobitného prihlásenia aj iné termíny.

További tájékoztatást a látóvalókkal (nyitva tartás, belépők), szálláshelyekkel, rendezvényekkel kapcsolatban a helyi Tourinform Irodában kaphatnak az érdeklődők/For information on sights (opening hours, prices), accommodations and events please contact the local Tourinform office/ Weitere Auskunft im Zusammenhang mit den Sehenswürdigkeiten (Öffnungszeiten, Eintrittskarten), mit den Unterkünften, mit den Veranstaltungen können Sie sich im Tourinform Büro vor Ort besorgen/O informację dotyczące ceny, godzin otwarcia, zakwaterowania i uroczystości, prosimy o kontakt z lokalnym biurem informacji turystycznej/Ďalšie informácie o pamiatkach (otváracia doba, vstupy), ubytovacích miestach a podujatiach záujemcovia dostanú v miestnej kancelárii Tourinform:

3400 Mezőkövesd, Szent László tér 24. Tel.: 49/500-285. www.mezokovesd.hu

IMPRESSZUM:

Kiadó: Mezőkövesd Város Önkormányzata/Felelős kiadó: Dr. Fekete Zoltán/
Felelős szerkesztő: Szabó-Bodnár Ágota/Fotók: Mezőkövesdi Média Nonprofit Kft.,
Városi Könyvtár Mezőkövesd/Kiadványterv: Mezőkövesdi Média Nonprofit Kft.
(Mezőkövesd, Szent László tér 17. Tel.:49/500-177)/Nyomtatás: Pető Nyomda
(Mezőkövesd, 48-as Hősök útja 2. Tel.: 49/414-000) Felelős vezető: Pető György

---

CÍMLAPON: Az emlékház homlokzata/On the front page: The façade of the memorial house/
Auf dem Titelblatt: die Front des Gedenkhauses/Na stronie tytułowej: Fasada pamiątkowego domu/
Na titulnej strane: Priečelie pamätného domu

HÁTLAGON: Kisjankó Bori rajza/Back side: drawing by Bori Kisjankó/
Auf der Hinterseite: Eine Zeichnung von Bori Kisjankó/
Na ostatniej stronie: Rysunek Bori Kisjankó/Na zadnej strane: kresba Kisjankó Bori

